

Netwerk GRONDig
info@netwerkgrondig.nl

Donderdag 22 augustus 2024

Betreft: reactie op de voorgenomen wijziging van het 'Besluit houders van dieren' ten behoeve van de bestrijding van rundveeziekte IBR

Netwerk GRONDig heeft kennis genomen van de voorgenomen te wijzigen regeling in conceptversie *Besluit houders van dieren* als het gaat om een wettelijke verplichting van de bestrijding van IBR bij rundvee. Wij dienen hierbij onze zienswijze in via <https://www.internetconsultatie.nl/regelgevingibr/reageren> .

Wij zijn het niet eens met het voornemen om IBR bestrijding wettelijk te verplichten. Sinds 2018 verloopt de aanpak naar behoren privaatrechtelijk. In de Toelichting op de voorgenomen wijziging wordt niet aannemelijk gemaakt dat een publieksrechtelijk middel noodzakelijk is.

De gezondheid van een dier behoort, samen met het welzijn en de dagelijkse verzorging, tot de verantwoordelijkheden van de melkveehouder. Wij gaan ervan uit dat melkveehouders er alles aan doen om zijn/haar dieren gezond te houden. Toch kan ziekte toeslaan. Ziekte hoort bij het leven. In dit geval betreft het IBR ofwel koeiengriep. Een ziekte met mild verloop en alleen in zeldzame gevallen heel ziek of sterfte. Vergelijkbaar met de griep bij mensen. IBR is geen zoönose en vormt geen besmettingsgevaar voor andere diersoorten.

Melkveehouders treffen maatregelen binnen de bedrijfsvoering hoe dierziekten te voorkomen en te behandelen binnen bestaande wettelijke kaders. Vakmanschap en regie op eigen erf zijn kernpunten van ondernemerschap. Ondernemers beslissen met elkaar in private afspraken items voor collectief belang. Een wettelijke regeling voor een verplichte griepbestrijding past daar niet bij en is in het geval van IBR overbodig.

Puntsgewijs sommen wij thema's op die wij in de Toelichting lazen met daarbij onze reactie:

- In de Toelichting staat: *Schieten de mogelijkheden van de exploitant tekort, bijvoorbeeld bij bestrijding van besmettelijke dierziekten of ingeval van zoönosen, dan kan ingrijpen of ondersteunen door de overheid nodig zijn.*

Onze reactie: van IBR als zoönose is geen sprake. Als een rund griep (IBR) krijgt is dit niet te wijten aan het tekort schieten van de melkveehouder (exploitant) maar van een sinds mensenheugenis voorkomende, natuurlijke en meestal seizoensgebonden

ziekte. Ingrijpen of ondersteunen door de overheid is bij griep niet nodig.

- In de Toelichting staat dat: *In het vierde kwartaal van 2023 nam 99,4% van alle melkveebedrijven deel aan het private programma; 82% van de melkveebedrijven had in het kader van dit private programma een gunstige status ("IBR-vrij" of "IBR-onverdacht").*

Onze reactie: een wettelijke verplichting is met deze scores onnodig.

Overheidsbemoediging waar het niet nodig is, wordt als dwingend ervaren en remt ondernemerschap.

- In de Toelichting staat: *Eind jaren '90 van de vorige eeuw is Nederland, als eerste lidstaat van de Europese Unie, op initiatief van het toenmalige Productschap voor Vee en Vlees gestart met een nationaal bestrijdingsprogramma. Na enkele maanden werd het programma stilgelegd vanwege gecontamineerde IBR/IPV-vaccins, waarvan het gebruik tot diergezondheidsproblemen leidde op diverse bedrijven.*

Onze reactie: in de Toelichting staat niets over mogelijke gezondheidsschade bij runderen als gevolg van eventuele, toekomstige vaccinatie tegen IBR. Gelet op het verleden en de enorme schade die dit destijds heeft toegebracht op veel melkveebedrijven vinden wij het ongepast dat bij een wettelijke regeling er geen vangnet is geconstrueerd en beschreven voor gezondheidsschade die kan ontstaan na vaccinatie bij runderen. Zeker als het om vaccinatieverplichting gaat, moet de verplichter hierbij verantwoordelijkheid nemen.

Daarnaast staat in de Toelichting niets over een vergezicht: wanneer door een wettelijke verplichting over een x aantal jaren een IBR vrije status wordt gekregen na goedkeuring door de EU en er breekt op een melkveebedrijf in Nederland IBR uit: wat is het beleid? Ruimingen?

Daarnaast missen wij in de Toelichting een uiteenzetting hoe het willen verplicht stellen van een IBR vaccinatie zich verhoudt tot het non-vaccinatiebeleid in de EU.

- In de Toelichting staat: *In 2014 heeft het gezamenlijke bedrijfsleven in de rundveehouderij (melkveehouderij, kalverhouderij, roodvleeshouderij) de ambitie uitgesproken IBR/IPV te willen uitroeien in heel Nederland; het draagvlak onder de verschillende sectoren is hoog.*

Onze reactie: Toch krijgt, als de wijziging doorgang vindt en wetgeving wordt, de kalverhouderij nog vier jaar uitstel. Zij kunnen gewoon kalveren blijven importeren afkomstig van niet IBR vrije bedrijven. 'Om kalverhouders de tijd te gunnen' staat er. Kalverhouders hebben zichzelf tien jaar geleden gecommitteerd aan de ambitie om IBR te willen uitroeien in Nederland. Het is een vorm van rechtsongelijkheid om melkveehouders wel vanaf 1 juli 2025 wettelijke verplichtingen op te willen leggen IBR te bestrijden en de kalverhouders niet.

- In de Toelichting staat: *Een rundveestapel dat vrij is van IBR/IPV past in het streven van de overheid naar een hoger diergezondheids- en dierenwelzijnsniveau,*

verlaging van het gebruik van diergeneesmiddelen en daardoor een duurzamere veehouderij met een beter (inter)nationaal imago.

Onze reactie: De zinsnede 'verlaging van het gebruik van diergeneesmiddelen' staat haaks op het verplichten van 2 x maal per jaar een vaccinatie tegen IBR. Vaccins zijn immers diergeneesmiddelen. Een koe krijgt geen 2 x per jaar IBR, hooguit 1 keer in haar leven. Het vaccineren zelf leidt per saldo tot een toename van het gebruik van diergeneesmiddelen.

- In de Toelichting staat: Een rundveestapel dat vrij is van IBR/IPV betekent ook minder economische schade voor de sector.

Onze reactie: de schade wordt nergens in de Toelichting expliciet benoemd. Alleen een niet actuele modelinventarisatie uit 2014 wordt in de Toelichting gemeld met een geschat/gemodelleerd schadebedrag van 15 miljoen euro op jaarbasis. Het vaccineren van alle runderen in Nederland twee keer per jaar komt hoger uit dan dit bedrag. Sinds 2018 loopt het private bestrijdingsprogramma van de sector zelf. Een actuele modelinventarisatie geeft inzicht in plaats van een verouderde aanname. Het argument voorkomen van economische schade dankzij IBR bestrijding snijdt daarmee geen hout.

- Overig: gesloten bedrijven

Veel van de melkveebedrijven in Nederland zijn gesloten van karakter. Zij voeren geen rundvee aan, maar houden zelf jongvee aan ter vervanging van melkvee. Insleep van ziekten, waaronder IBR, is daarmee op gesloten bedrijven verwaarloosbaar en is de reden dat het principe van een gesloten bedrijf wordt gestimuleerd. Toch krijgen ook deze bedrijven (als de wijziging van 'Besluit houders van dieren' zoals die nu voorligt doorgaat) te maken met verplichte vaccinatie of als alternatief het afvoeren van runderen met GE-antistoffen in bloed en/of melkonderzoek. Zeker de laatste (verplichte) afvoer-optie is een zeer ingrijpend dwangmiddel. Een melkkoe waaraan de melkveehouder gehecht is en prima functioneert, IBR- asymptomatisch is, wordt na bloedonderzoek 'besmet met antistoffen IBR' verklaart. Moet afgevoerd worden (om de terminologie in de Toelichting aan te houden). Dit staat haaks op goed en diervriendelijk vee houden. Een dier waarbij antistoffen worden gevonden, maar niet ziek is, heeft de ziekte doorstaan en is sterk. Daar moet je als boer zuinig op zijn. Dit heeft alles te maken met regie op eigen erf en eigen beslissingen maken vanuit een bedrijfsfilosofie. Dit moet mogelijk blijven, zeker omdat het bij IBR niet om een zoönose of levensbedreigende veeziekte gaat.

- Overig: bron WUR ¹

Diverse landen waarnaar Nederland rundvee exporteert, eisen dat de dieren vrij zijn van alle afweerstoffen tegen IBR - inclusief afweerstoffen tegen vaccins. Voor export

¹ [https://www.wur.nl/nl/onderzoek-resultaten/onderzoeksinstituten/bioveterinary-research/dierziekten/virusziekten/infectieuze-rhinotracheitis-ibr-of-koeiengriep-1.htm#:~:text=IBR%20of%20koeiengriep%20wordt%20veroorzaakt,\(IBR\)%20de%20belangrijkste%20is](https://www.wur.nl/nl/onderzoek-resultaten/onderzoeksinstituten/bioveterinary-research/dierziekten/virusziekten/infectieuze-rhinotracheitis-ibr-of-koeiengriep-1.htm#:~:text=IBR%20of%20koeiengriep%20wordt%20veroorzaakt,(IBR)%20de%20belangrijkste%20is)

*naar deze landen komen dus uitsluitend ongevaccineerde IBR-vrije runderen in aanmerking. **Om de gevolgen van eventuele handelsbeperkingen te beperken, heeft de Nederlandse melkveesector besloten met een IBR bestrijdingsprogramma toe te willen werken naar een IBR-vrije status.***

Onze reactie: ondernemerschap en eigen regie moet leidend zijn en is de kern. Melkveehouders die ervoor kiezen om levend rundvee te exporteren, dienen aan voorwaarden van de afnemer te voldoen, in dit geval IBR-vrije status. Dat wil niet zeggen dat daarmee heel de melkveehouderij wettelijke verplichtingen moet krijgen.

Augustus 2024
Netwerk GRONDig